

Høringsnotat

**Forslag til endringer i barnehageloven (krav til
norskspråklig kompetanse)**

Innhold

1	Innledning	3
2	Bakgrunn for forslagene	3
2.1	Innføring av krav om norskspråklig kompetanse til assistenter i barnehagen	3
2.1.1	Innledning	3
2.1.2	Gjeldende rett.....	4
2.1.3	Regulering av språkkrav i helsesektoren	5
2.1.4	Utenlandsk rett	6
2.1.5	Assistenter i barnehagen	6
2.2	Departementets vurderinger og forslag	7
2.2.1	Hvem er omfattet av forslaget?.....	8
2.2.2	Nivået på kravet til norskferdigheter	8
2.2.3	Innretting av kravet til norskferdigheter	9
2.2.4	Alternativ 1 - Krav til bestått norskprøve	9
2.2.5	Alternativ 2 – Krav til tilfredsstillende språkferdigheter uten krav til bestått norskprøve.....	10
2.2.6	Behov for dispensasjoner eller unntaksordninger?	10
2.2.7	Forholdet til diskrimineringsforbudet	11
2.2.8	Veiledning og tilsyn	12
2.3	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	13
2.4	Forslag til ny lovtekst.....	15
	Forslag til merknader	15
	Forslag til merknader	16

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet legger med dette frem forslag til endringer i lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven). Høringsnotatet inneholder forslag om å innføre krav om tilfredsstillende norskspråklig kompetanse for ansettelse i stilling som assistent i barnehage.

2 Bakgrunn for forslagene

Regjeringen har i sin politiske plattform uttrykt en ambisjon om å hjelpe barn med svake språkferdigheter. De ansatte og deres norskferdigheter er avgjørende for hvor godt barn kan utvikle sitt språk i barnehagen. For å bedre barnas mulighet til å utvikle sine språkferdigheter foreslår regjeringen å lovfeste et krav om tilfredsstillende norskspråklige kunnskaper for å kunne ansettes i barnehage. Forslaget vil også imøtekomme Stortingets vedtak om å «utarbeide forslag til endringer i barnehageloven som sikrer at ansatte i offentlige og private barnehager behersker norsk språk», jf. vedtak 796 i tilknytning til Innst. 348 S (2015-2016).

I vedtaket ba Stortinget også regjeringen om å legge frem forslag som sikrer at ansatte i samiske barnehager behersker samisk språk. Det offentlige utvalget for samiske språk la 10. oktober 2016 fram NOU 2016:18 *Hjertespråket – Forslag til lovverk, tiltak og ordninger for samiske språk*.¹ Utvalget fremhever særlig betydningen av et samiskspråklig barnehagetilbud for å styrke og vitalisere samiske språk. Utvalget foreslår blant annet at det lovfestes en kommunal plikt til å tilby et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell. Departementet mener at lovendringer knyttet til samiske barnehager må ses i sammenheng med forslagene som fremmes i utvalgets rapport og oppfølgingen av denne. Departementet vil derfor følge opp Stortingets anmodningsvedtak om samisk språk i samiske barnehager i tilknytning til oppfølgingen av NOU 2016:18.

2.1 Innføring av krav om norskspråklig kompetanse til assistenter i barnehagen

2.1.1 Innledning

Erfaringene fra barnehagen er viktig for barnas videre utdanning og arbeidsliv og for den enkeltes mulighet til å nå sine mål og utvikle sitt potensial. Det er i dag stor variasjon i barns språkferdigheter ved skolestart.² I skoleåret 2015–2016 fikk i overkant av åtte prosent av elevene på 1.–4. trinn og fem prosent av elevene på 8.–10. trinn, særskilt norskopplæring etter opplæringsloven.³ Det er ikke bare forskjeller i barnas utgangspunkt før de begynte i barnehagen som kan forklare den store variasjonen. Variasjonen skyldes også hvor lenge barna har gått i barnehage og kvaliteten på det tilbudet barna får i barnehagen.

¹ [NOU 2016:18](#)

² [Sandvik mfl. 2014](#), [Karlsen 2014](#), [Winther-Lindqvist mfl. 2012](#), [Nielsen mfl. 2013](#)

³ [Grunnskolens Informasjonssystem \(GSI\)](#)

Mange barnehager har god kvalitet. Disse barnehagene kjennetegnes av et rikt språkmiljø der alle barn engasjeres i stimulerende samtaler, aktiviteter, lek og samspill. Andre barnehager har lite språklig stimulerende samhandling mellom personalet og barna.⁴

Personalets kompetanse i å støtte barns språkutvikling gjennom lek, samspill og samtaler er av vesentlig betydning.⁵ Forskning viser at minoritetsspråklige barn er spesielt avhengig av å omgås gode norskspråklige rollemodeller, både barn og voksne.⁶

I denne høringen foreslår departementet at det innføres krav til norskspråklige kunnskaper for assistenter med annen språkbakgrunn enn norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål. Departementet foreslår at alle minoritetsspråklige søkere må beherske norsk språk på nivå B1 muntlig og nivå A2 skriftlig, dersom de skal ansettes i barnehagen.

I denne høringen brukes begrepet assistenter når språkkravet omtales. Departementet er klar over at det i noen tilfeller brukes andre stillingsbetegnelser enn assistent for personale uten barnehagelærerutdanning. Av hensyn til leservennligheten bruker departementet likevel begrepet assistenter når ansattgruppen uten barnehagelærerutdanning omtales. Forslaget begrenser seg til ansatte som er i direkte kontakt med barna. Det betyr at for eksempel renholdspersonale og vaktmestere faller utenfor kravet.

Departementet ønsker høringsinstansenes innspill på hvordan språkkravet bør innrettes og behovet for unntaksregler.

2.1.2 Gjeldende rett

Barnehageloven inneholder ingen eksplisitte krav til norskspråklig kompetanse hos de ansatte. Loven krever likevel at barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet der barna kan utvikle grunnleggende ferdigheter og der barnas språk blir tatt hensyn til, jf. §§ 1 og 2. Loven krever også at barnehagen skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller, jf. § 2. I forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (rammeplanen) fremheves språklig kompetanse som en viktig del av barnehagens læringsmiljø. Fagområdet Kommunikasjon, språk og tekst inneholder mål for arbeidet med å fremme barnas språkutvikling og læring og konkretiserer personalets ansvar.

Å legge til rette for god språkutvikling skal være gjennomgående for hele barnehagehverdagen, og personalet må sørge for at alle får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for egne tanker og for å uttrykke egne meninger og følelser. Personalet skal blant annet «være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst». Personalet skal videre «skape et språkstimulerende miljø for alle barn» og «oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk». Oppfyllelsen av disse kravene forutsetter til en viss grad at de ansatte i barnehagen behersker norsk språk. I

⁴ Bjørnstad, E. og Os, E. (2015) (upublisert): Presentasjon av foreløpige resultater fra GoBaN prosjektet på Høgskolen i Oslo og Akershus, [Lekhal 2013](#), [Nordahl 2012](#), [NOU 2012: 1 Til barnas beste](#), [NOU 2010: 8 Med forskertrang og lekelyst](#). [Meld. St. 24 \(2012–2013\) Framtidens barnehage](#), [Gulbrandsen og Elisassen 2013](#)

⁵ [Aukrust og Rydland 2011](#), [Winther-Lindqvist mfl. 2012](#), [Gjems 2013](#), [Nielsen mfl. 2013](#), [Sandvik mfl. 2014](#), [Karlsen 2014](#), [Engvik mfl. 2014](#), Bjørnstad, E. og Os, E. (2015) (upublisert): Presentasjon av foreløpige resultater fra GoBaN prosjektet på Høgskolen i Oslo og Akershus.

⁶ [Sandvik mfl. 2014](#), [Melby-Lervåg og Lervåg 2014](#), [Bråten mfl. 2014](#)

forslaget til ny rammeplan, som var på høring med frist 20. januar 2017, er viktigheten av barnehagens språkarbeid ytterligere tydeliggjort.

Det er barnehageeier som er ansvarlig for å oppfylle kravene til barnehagen som er satt i barnehageloven med forskrifter. Barnehageeier må blant annet sikre at de ansatte, både ved ansettelse og i arbeidsforholdet, har nødvendige kvalifikasjoner for å oppfylle barnehagens mandat. Dette omfatter både formelle kvalifikasjoner som riktig utdanning for å jobbe som styrer eller pedagogisk leder, generell egnethet til å jobbe i barnehage og tilstrekkelig norskspråklig kompetanse til å oppfylle rammeplanens føringer.

Statsborgere med utenlandske yrkeskvalifikasjoner som ønsker å arbeide som styrere eller pedagogiske ledere i Norge, må få sin utdanning godkjent av Utdanningsdirektoratet, jf. forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra en annen stat. En forutsetning for å få godkjenning er at personen har «tilfredsstillende kunnskaper, ferdigheter og innsikt i norsk språk og i norske samfunnsforhold og barnehageforhold», jf. forskriften § 10. Utdanningsdirektoratet har i praktiseringen av dette språkkravet lagt til grunn at søkeren må dokumentere norskkunnskaper på minst nivå B2 etter det europeiske rammeverket. Kravet gjelder ikke for styrere og pedagogiske ledere med norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål. I spesifiseringen av hvilken dokumentasjon søkeren må legge frem, er følgende alternativer listet opp:

- norsk med 393 timer fra videregående opplæring
- eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene
- fullført studium i høyere utdanning med minst 60 studiepoeng i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter
- test i norsk, høyere nivå, skriftlig, Bergenstesten med minimum 450 poeng eller bestått etter ny vurderingsordning fra og med høsten 2009
- norskprøven for voksne innvandrere fra VOX med resultatet B2 på alle fire delprøver

Det foreligger således allerede krav til norskspråklige kunnskaper for alle med utenlandsk fagbakgrunn som søker stilling som styrer eller pedagogisk leder. Det foreligger ingen nasjonale språkkrav til minoritetsspråklige personer som har tatt norsk barnehagelærerutdanning. Dette er også naturlig, da inntak på barnehagelærerutdanningen i de fleste tilfeller forutsetter at minoritetsspråklige søkere kan dokumentere tilfredsstillende norskferdigheter.

Det foreligger ingen konkrete nasjonale språkkrav til andre stillinger enn styrer og pedagogisk leder. Arbeidsgiver har likevel mulighet til å stille egne krav til språklige ferdigheter. Dette gjøres blant annet delvis i Oslo kommune og Bærum kommune for sykepleiere og/eller miljøterapeuter.

2.1.3 Regulering av språkkrav i helsesektoren

På helseområdet stilles det per i dag ingen krav om dokumenterte kunnskaper i norsk for de som søker autorisasjon eller lisens. Det er likevel stilt indirekte krav til norskkunnskaper for de helsepersonellgruppene som omfattes av forskrift om tilleggskrav for autorisasjon for helsepersonell. Forskriften § 3 krever at de ulike gruppene består kurs som gir søkerne innsikt i det aktuelle fagområdet og norsk kultur. Før opptak til kursene må søkere legge frem

dokumentasjon av kunnskaper i norsk skriftlig og muntlig. Bakgrunnen for dette er at kursene og eksamen gjennomføres på norsk.

Helse- og omsorgsdepartementet gjennomførte høsten 2015 en høring hvor det blant annet ble foreslått at dokumenterte norskspråklige kunnskaper skal inngå som vilkår for autorisasjon for samtlige helsepersonellgrupper med utdanning utenfor EØS-området. Høringen ble fulgt opp i Prop. 99 L (2014-2015). Språkkravet er foreslått inntatt i forskrift om tilleggskrav for helsepersonell utdannet i land utenfor EØS-området.

Det foreligger ikke noen direkte språkkrav for ufaglært helsepersonell med annen språkbakgrunn enn norsk utover arbeidsgivers generelle plikt til å se til at den ansatte har nødvendige språkkunnskaper.

2.1.4 Utenlandsk rett

2.1.4.1 Sverige

For å arbeide som *förskollärar* i Sverige kreves det i tillegg til en relevant utdanning fra utdanningslandet, at personen kan fremlegge dokumenterte kunnskaper i svensk. Dette kan være et godkjent resultat i svensk for ikke-nordiske studenter, et godkjent resultat på TISUS-test eller godkjente kunnskaper som tilsvarer kurset *Svenska 3* eller *Svenska som andrespråk 3*, alternativt *Svenska B* eller *Svenska som andraspråk B*.

Språkkravene gjelder ikke for personer som har svensk, dansk, færøysk, islandsk eller norsk som morsmål. For andre ansatte enn *förskollärare* er det ikke nasjonale krav til dokumenterte språkkunnskaper.

2.1.4.2 Danmark

I Danmark stilles det ingen direkte nasjonale språkkrav for å arbeide i dagtilbud, verken for de med pedagogisk utdanning eller for de som er ufaglærte. Det er likevel fastsatt at dansk er hovedspråket i dagtilbudene.

2.1.4.3 Finland

I Finland er det ingen direkte nasjonale språkkrav for å arbeide i «ECEC centres» eller i andre typer familiedrevne tilbud.

2.1.4.4 Island

På Island stilles det ingen direkte språkkrav for å arbeide i dagtilbud, verken for de med pedagogisk utdanning eller for andre ansatte. De som har utenlandsk fagbakgrunn, må søke om lisens for å kunne ha tittelen «leikskólakennari» (barnehagelærer). Et vilkår for lisens er blant annet en femårig masterutdanning i barnehagepedagogikk.

2.1.5 Assistenter i barnehagen

Assistentene utgjør 52 prosent av personalet i barnehagene. Dette er en sammensatt gruppe som varierer mye både i alder, yrkeserfaring og realkompetanse. Barnehageloven stiller ingen krav til assistentenes kompetanse, og kompetansen varierer fra å være barnehagelærer til ingen formell kompetanse. I 2015 hadde 30 prosent av assistentene fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Av de øvrige assistentene har noen barnehagelærerutdanning eller

annen pedagogisk utdanning, men de fleste har ingen formell utdanning for å arbeide med barn.⁷

Tall fra SSB viser at i overkant av 16 prosent av assistentene i barnehagene var innvandrere i 2015. Dette tilsvarer nærmere 9 500 personer. Norskfødte med innvandrerforeldre utgjør kun 0,7 prosent av assistentene.⁸ Utdanningsdirektoratets spørring til barnehage-Norge 2015 viser at det er store fylkesvise forskjeller, både i gjennomsnittlig antall og i totalt antall ansatte med annet førstespråk enn norsk. Både absolutt antall og gjennomsnittlig antall er høyest i Oslo, men også i Akershus er det mer enn 300 barnehageansatte med annet førstespråk enn norsk. Oslo, Finnmark, Buskerud og Akershus skiller seg ut med å ha ansatte med annet førstespråk enn norsk i en stor andel av barnehagene (mer enn 80 prosent). Oppland, Nord-Trøndelag og Troms har en vesentlig lavere andel barnehager som har ansatte med annet førstespråk enn norsk (mindre enn 35 prosent). Kommunale barnehager oppgir å ha litt flere ansatte med annet førstespråk enn norsk enn private barnehager. Undersøkelsen viser at i barnehager med en høy andel barn med annen språklig bakgrunn enn norsk, er det også flere ansatte med annet førstespråk enn norsk.

Videre viser undersøkelsen at av de barnehagene som oppgir å ha minst én ansatt med annet førstespråk enn norsk (562 barnehager i alt), har én av tre styrere i løpet av det siste året opplevd at en eller flere av disse ansatte har utilstrekkelige norskkunnskaper til å kommunisere godt med barn, foreldre eller kollegaer. Flere kommunale enn private barnehager har opplevd dette, men forskjellen er relativt liten.⁹ I undersøkelsen ble spørsmålene om de ansattes norskspråklige kompetanse stilt sammen med spørsmål om språkarbeidet i barnehagen. Det var imidlertid ikke spesifisert at spørsmålene kun gjaldt de som arbeidet direkte med barna. Noen av respondentene kan derfor ha tolket dette spørsmålet til også å omfatte merkantilt personale. Noen kan ha svart på disse spørsmålene med tanke på de som arbeider direkte med barna, mens andre kan ha svart ut fra hele ansattgruppen.

Andelen 1–5-åringer med minoritetsspråklig bakgrunn har økt både i befolkningen og i barnehagen. I befolkningen har andelen økt fra 9,3 prosent i 2006 til 17,9 prosent i 2015. I barnehagen har andelen økt fra 6,7 prosent i 2006 til 15,3 prosent i 2015.¹⁰ Evalueringen av gratis kjernetid i Oslo synliggjør at enkelte barnehager har en høy konsentrasjon av minoritetsspråklige barn kombinert med en høy andel ansatte med annet morsmål enn norsk. Evalueringen viser også at i de barnehagene med en høy andel ansatte med innvandrerbakgrunn så er det også en høy andel barn som skårer bekymringsfullt lavt på lesetest i førsteklasse. Forskerne påpeker at det ikke trenger å være en årsakssammenheng her. Andre variabler, som personalets utdanningsnivå, kan også ha betydning. Jo høyere andel ansatte med høy utdanning, jo færre av barna skårer bekymringsfullt lavt.¹¹

2.2 Departementets vurderinger og forslag

Assistentene utgjør en stor andel av barnehagens grunnbemanning og har en viktig rolle i det daglige arbeidet i barnehagen. Assistentene er i direkte kontakt med barna gjennom hele

⁷ [Prop. 1 S \(2016-2017\) Kunnskapsdepartementet](#)

⁸ SSB

⁹ [Haugset mfl. 2015](#)

¹⁰ SSB

¹¹ [Bråten mfl. 2014](#)

dagen og er den ansattgruppen som ofte er mest sammen med barna. Departementet mener derfor det er viktig at også assistentene, i likhet med pedagogiske ledere og styrer, behersker det norske språket på en god måte.

2.2.1 Hvem er omfattet av forslaget?

Språkkravet er utformet slik at det ikke vil gjelde dem som allerede er ansatt i barnehagene og har dermed ikke tilbakevirkende kraft.

Departementet foreslår at språkkravet skal gjelde alle som skal arbeide i barnehagen uavhengig av lengden på ansettelsesforholdet. Det betyr at språkkravet også vil gjelde vikarer og andre på korttidsengasjement.

Kravet knytter seg til søkere til assistentstillinger. Gjennom forskriften om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for styrer og pedagogisk leder i barnehage fra annen stat § 10 stilles det allerede et krav til norskspråklige ferdigheter til alle med utenlandsk utdanning som ønsker å arbeide som styrer eller pedagogisk leder i Norge.

Språkkravet vil ikke gjelde for dem som oppholder seg i barnehagen som en del av for eksempel arbeidstreningstiltak eller introduksjonsprogrammet. Disse skal ikke regnes med i barnehagens grunnbemanning og er heller ikke å anse som ansatte i barnehagen.

Departementet foreslår at kravet til norskspråklige kunnskaper skal gjelde søkere med annen språkbakgrunn enn norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål. Dersom søkere med annen språkbakgrunn enn de nevnte har gjennomført ordinær opplæring i norsk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget, eller har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole, vil de ikke omfattes av kravet. Departementet forutsetter at disse søkerne gjennom skolegang eller arbeid har tilegnet seg tilfredsstillende norskferdigheter.

Departementet mener det er nødvendig å unnta de barnehagene som er etablert med siktemål om gi et barnehagetilbud på et annet språk enn norsk. Det kan for eksempel være barnehager med samisk, tysk eller fransk som hovedspråk.

2.2.2 Nivået på kravet til norskferdigheter

Søkere med utenlandske yrkeskvalifikasjoner må etter dagens regelverk fremlegge dokumentasjon som viser at de behersker norsk på nivå B2 dersom de skal arbeide som styrer eller pedagogisk leder. Det er forståelig og nødvendig at det stilles strenge språkkrav til ansatte som skal lede den pedagogiske virksomheten. Assistentene har en viktig rolle i barnehagene, men er likevel ikke tillagt de samme oppgavene som de pedagogiske lederne og styrerne. Dette tilsier at språkkravet ikke bør være like strengt for assistenter som for styrere og pedagogiske ledere.

For sikre at barna i barnehagen møter ansatte med tilfredsstillende norskferdigheter foreslår departementet at søkere må ha ferdigheter som tilsvarer nivå B1 i muntlig kommunikasjon, lytteforståelse og leseforståelse, og A2 i skriftlig framstilling etter Europarådets nivåskala for språk (CEFR). Muntlig nivå B1 kjennetegnes ved at personen kan forstå hovedpunktene i klar tekst og tale om kjente emner som en ofte møter i forbindelse med arbeid, skole og fritid. Skriftlig nivå A2 kjennetegnes ved at personen kan skrive korte, enkle beskjeder og meldinger knyttet til hverdags- og arbeidsliv og at man kan gjengi opplevelser og hendelser med enkle fraser og setninger. Disse kravene tilsvarer kravene som stilles til de fleste

gruppene som ønsker norsk statsborgerskap. Departementet mener disse kravene vil sikre at assistentene i barnehagen har et tilfredsstillende norsknivå med tanke på de oppgavene de skal utføre. Samtidig mener departementet at kravene ikke er unødvendig strenge og dermed heller ikke vil føre til at kvalifiserte og motiverte søkere holdes utenfor arbeidslivet.

2.2.3 Innretting av kravet til norskerferdigheter

Departementet foreslår to alternative måter å innrette kravet til norskerferdigheter på:

1. Søker må ha bestått norskprøve på nivå B1 muntlig og A2 skriftlig.
2. Søker må tilfredsstillende norskerferdigheter. Med tilfredsstillende språkerferdigheter menes norskerferdigheter tilsvarende nivå B1 muntlig og A2 skriftlig.

2.2.4 Alternativ 1 - Krav til bestått norskprøve

Alternativ 1 er å lovfeste et krav til at søkere må ha bestått norskprøve på nivå B1 muntlig og nivå A2 skriftlig før de ansettes. Dersom språkravet innrettes på denne måten vil alle som søker assistentstillinger være underlagt det samme kravet uavhengig av geografi, barnehagens profil osv.

Et krav til bestått norskprøve betyr at barnehageeier ikke i like stor grad trenger å gjøre en selvstendig vurdering av søkerens språkerferdigheter. Barnehageeier er likevel ansvarlig for å sikre at den som ansettes, er i stand til å utføre de oppgavene som ansatte i barnehagen er tillagt og er egnet til å arbeide med barn.

Gjennom å kreve bestått norskprøve vil vurderingen av søkerens språkerferdigheter foretas av kvalifiserte fagpersoner i motsetning til et mer skjønnsmessig krav hvor barnehageeier gjør denne vurderingen. Dette vil bidra til at søkerne får en lik og rettferdig behandling.

Et krav til bestått norskprøve kan føre til mer byråkrati ved at søkerne må fremskaffe nødvendige papirer og at barnehageeier må gå gjennom denne dokumentasjonen. Det er videre grunn til påpeke at prøvesystemet knyttet til norskprøven for innvandrere er under press. Mange som ønsker å gjennomføre prøven må stå på venteliste eller dra til andre steder i landet for å gjennomføre prøven. Dersom det innføres krav til bestått norskprøve for barnehageassistenter vil dette medføre et ytterligere press på prøvekapasiteten. I og med at norskprøven per i dag kun avholdes to ganger i året, er det en risiko for at aktuelle søkere til assistentstillinger ikke får mulighet til å søke. Dette vil være i de tilfellene hvor søkeren ikke har gjennomført norskprøven og heller ikke vil ha mulighet til dette før søknadsfristen på assistentstillingen utløper. Forslaget kan således i noen tilfeller skape utfordringer for barnehageeiere ved at de kan få problemer med å rekruttere assistenter dersom ingen av søkerne har eller får gjennomført norskprøven. Dette kan igjen føre til et press på prøvekapasiteten.

Det er vanskelig å gi konkrete anslag på hvilke konsekvenser forslaget kan få for blant annet rekruttering. Det er grunn til å tro at dette til dels er konjunkturbestemt og avhengig av geografi. I noen områder vil søkermengden og kvaliteten på søkerne være god, og det vil ikke være problematisk å ansette assistenter med tilstrekkelige norskspråklige ferdigheter. I andre områder kan dette være mer problematisk. Departementet har indikasjoner på at søkermengden til assistentstillinger er økende. Dersom dette stemmer, vil et krav til dokumenterte språkkunnskaper ha mindre betydning for rekrutteringen i og med at barnehageeier da vil kunne ha flere søkere som oppfyller språkravet. Barnehagesektoren hadde i 2015 i overkant av 84 500 ansatte som jobber direkte med barna i barnehagen.

Dersom dagens andel innvandrere i assistentstillinger legges til grunn, og assistentenes jobbstabilitet forblir den samme, jf. NOVA-rapporten Barnehagelærerne – Yrkesgruppen som sluttet å slutte, anslår departementet at språkkravene vil kunne omfatte opp mot 700 nyansettelser i året.

2.2.5 Alternativ 2 – Krav til tilfredsstillende språkferdigheter uten krav til bestått norskprøve
Alternativ 2 er et lovkrav hvor det kreves at søker har tilfredsstillende norskferdigheter. Med tilfredsstillende norskferdigheter menes ferdigheter som tilsvarer nivå B1 muntlig og A2 skriftlig. Departementet foreslår i dette alternativet at det er opp til barnehageeier å vurdere om søker har norskferdigheter som tilsvarer nivå B1 og A2. Det betyr at det gjennom barnehageloven ikke stilles nasjonale krav om bestått norskprøve, men at det overlates til barnehageeier å vurdere om søkeren har tilfredsstillende norskferdigheter.

I vurderingen av om søkeren har tilfredsstillende norskferdigheter må eier vurdere om personen kan forstå hovedpunktene i klar tekst og tale om kjente emner som en ofte møter i forbindelse med arbeid, skole og fritid. Det må også vurderes om søkeren kan skrive korte og enkle beskjeder på norsk og om søkeren kort kan gjengi hendelser med enkle setninger. Kompetanse Norges veileder «Basisferdigheter for jobben som barnehageassistent» vil kunne være et godt hjelpemiddel for barnehageeier når han eller hun skal vurdere søkerens norskferdigheter.

Det vil være opp til barnehageeier å avgjøre om søkere til deres barnehage må fremlegge noen form for dokumentasjon eller om eier for eksempel vurderer dette i intervju. Etter det departementet kjenner til er det blant annet etablert en slik praksis i Oslo kommune. Kommunen krever at alle nyansatte skal ha norskferdigheter tilsvarende norskprøve B1, men har latt det være opp til styrer å vurdere om søker oppfyller dette kravet.

Et slikt krav vil bety noe mindre byråkrati og sannsynligvis et mindre press på prøvekapasiteten. Samtidig vil et slikt krav i større grad enn et krav til bestått norskprøve åpne opp for ulik praksis ved at barnehageeiere har ulike forutsetninger for å vurdere søkerens norskferdigheter. Dette øker risikoen for usaklig forskjellsbehandling.

2.2.6 Behov for dispensasjoner eller unntaksordninger?

Innføringen av et språkkrav kan bety at enkelte som ønsker å arbeide i barnehagen, ikke vil ha mulighet til dette på grunn av manglende norskferdigheter. For mange ufaglærte og minoritetsspråklige er barnehagen en viktig arena for arbeidserfaring og arbeidslivstilknytning. Departementet er også usikker på i hvilken grad et språkkrav kan medføre rekrutteringsproblemer for barnehageeierne. Det kan tenkes tilfeller hvor barnehageeier kun har søkere til assistentstillinger som ennå ikke har tilfredsstillende norskferdigheter.

Departementet ser at det kan være et behov for at språkkravet fravikes i enkelte tilfeller. Departementet foreslår derfor eier kan ansette en søker uten bestått norskprøve eller tilfredsstillende norskferdigheter dersom dette er «pedagogisk forsvarlig». I vurderingen av om det er pedagogisk forsvarlig å ansette en søker uten bestått norskprøve eller tilfredsstillende norskferdigheter, må eier blant annet vurdere det norskspråklige nivået til de som allerede er ansatt i barnehagen. Departementet mener det ikke vil være pedagogisk forsvarlig å ansette en søker uten bestått norskprøve eller tilfredsstillende norskferdigheter, dersom ikke store deler av de som allerede er ansatt behersker norsk på et høyt nivå. I forsvarlighetsvurderingen vil

det videre måtte legges vekt på barnegruppas behov for ansatte med gode norskferdigheter. Dersom en stor andel av barnegruppa har sen norskspråklig utvikling, tilsier dette at norskferdighetene blant de ansatte må være høy og at ansettelse av en søker uten tilfredsstillende norskferdigheter ikke vil være forsvarlig. Det vil kunne være forsvarlig å ansette en søker uten tilfredsstillende norskferdigheter eller bestått norskprøve dersom søkeren deltar på tiltak eller eier selv setter i gang tiltak som raskt vil heve søkerens norskferdigheter, for eksempel gjennom kursing.

2.2.7 Forholdet til diskrimineringsforbudet

EØS-avtalen artikkel 4 gir et forbud mot «enhver forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet» innenfor EØS-avtalens virkeområde, men med de forbehold som denne avtalen selv gir. Diskrimineringsloven om etnisitet § 6 gir også et forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion eller livssyn.

Vurderingen av forbudet mot diskriminering vil være forholdsvis lik mellom diskrimineringsloven om etnisitet § 6 og EØS-avtalen artikkel 4, jf. artikkel 28.

Departementets vurdering nedenfor er i hovedsak knyttet til EØS-avtalen, men vurderingene vil også gjøre seg gjeldende for diskrimineringsloven mot etnisitet.

Virkeområdet til EØS-avtalen er i hovedsak virksomhet av økonomisk art. Når det gjelder spørsmålet om fri flyt av arbeidstakere, vil virkeområdet i stedet være avgrenset av om vedkommende er å regne som arbeidstaker i lovens forstand. Det er her tilstrekkelig å slå fast at man er innenfor avtalens virkeområde i spørsmålet om eventuelle restriksjoner på hvem som kan ansettes i kommunale og private barnehager, og at dette berøres av EØS-avtalens bestemmelser om ikke-diskriminering. Rettspraksis fra EU-domstolen viser at særlig for arbeidstakere som utøver sin rett til å arbeide i andre EØS-land, vil diskriminering på livsområder som i seg selv ligger utenfor EØS-avtalens saklige virkeområde, bli ansett som en potensiell hindring for arbeidskraftens frie bevegelse, se sak C-334/94, sml. 1996 s. I-1307 og sak C-151/96, sml. 1997 s. I-3327 (begge om registrering av fritidsbåter).

I artikkel 28 er det gitt en særbestemmelse som utdyper regelen om diskriminering av arbeidstakere. Bestemmelsen går til dels lenger i å begrense handlefriheten til å regulere visse forhold, men gir også mer konkrete unntaksregler for når forskjellsbehandling kan være tillatt. Artikkel 4 anvendes i hovedsak kun når særbestemmelsene ikke kan anvendes, men samtidig gir den generelle bestemmelsen i artikkel 4 viktige føringer for hvordan artikkel 28 skal forstås.

Som diskriminering etter både artikkel 4 og artikkel 28 gjelder både direkte og indirekte diskriminering, det vil si forskjellsbehandling basert på nasjonalitetskrav (for eksempel at det kun er norske statsborgere som kan arbeide i barnehage) og diskriminering basert på andre krav enn nasjonalitet, men som likevel medfører en reell forskjellsbehandling (språkkrav).

Artikkel 28 krever at det skal være fri bevegelighet for arbeidstakere, noe som betyr at all forskjellsbehandling mellom statsborgere skal avskaffes. Artikkel 28 åpner opp for at det kan gjøres unntak fra prinsippet om ikke-diskriminering dersom dette er begrunnet ut fra «hensynet til den offentlige orden, sikkerhet og folkehelsen». Departementet mener det er vanskelig å se at et språkkrav for assistenter i barnehagen kan begrunnes i den offentlig orden, sikkerhet eller folkehelsen etter artikkel 28.

Samtidig er det innenfor både artikkel 4 og artikkel 28 et mer generelt handlingsrom for å innføre krav og restriksjoner, som reelt sett vil medføre indirekte forskjellsbehandling, dersom disse kan begrunnes ut fra hensynet til å ivareta sentrale samfunnsmessige hensyn og ikke går lenger enn nødvendig. Praksis fra EFTA-domstolen og EU-domstolen viser at dersom forskjellsbehandling basert på andre formelle kriterier enn nasjonalitet ikke går lenger enn det som er strengt nødvendig for å ivareta ikke-proteksjonistiske samfunnshensyn som ikke kan ivaretas tilfredsstillende på annen måte, anses ordningen som «objektivt begrunnet», slik at det likevel ikke foreligger skjult diskriminering i strid med artikkel 4, se EFTA-saml. 2005 s. 102 (om det såkalte «finnmarkstillegget» til barnetrygden) og sak C-224/00 Kommisjonen mot Italia, Sml. 2002 s. I-2965. Det samme følger av diskrimineringsloven § 7 som åpner opp for at forskjellsbehandling kan skje dersom dette er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som utgjør et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den som stilles dårligere.

For at et språkkrav ikke skal rammes av forbudet mot diskriminering, må det altså kunne begrunnes i at kravet er nødvendig for å ivareta relevante hensyn. Departementet mener et språkkrav kan begrunnes i barnehagens formål. Barnehageloven krever at barnehagen skal utvikle barnas grunnleggende kunnskaper og ferdigheter og at barnehagen skal ta hensyn til barnas språk, jf. §§ 1 og 2. Kommunikasjon, språk og tekst er et av fagområdene som barnehagen skal arbeide med. Rammeplanen inneholder flere prosessmål for barnehagens arbeid med språk.

En stor andel av de som arbeider i norske barnehager, er assistenter. De er i tett kontakt med barna, og ofte mer i direkte kontakt med barna enn pedagogisk leder og styrer. Dette underbygger nødvendigheten av at det også stilles krav til norskspråklig kompetanse for ansettelse i stilling som assistent i barnehage.

Departementet mener de foreslåtte språkkravene ikke kan anses som uforholdsmessig inngripende for søkerne. For enkelte kan det likevel føles inngripende å måtte ta eventuelle tester for å utføre et arbeid man selv mener man behersker godt. I departementets forslag om dokumenterte språkkrav er det lagt til grunn et krav om kunnskaper i grunnleggende norsk. Departementet mener dette er et rimelig minstekrav for alle som skal arbeide i en pedagogisk virksomhet der tilnærmet alle barn tilbringer mye tid.

2.2.8 Veiledning og tilsyn

De foreslåtte språkkravene vil innebære en ny eierplikt. Gjennom veiledning og tilsyn vil kommunen, som lokal barnehagemyndighet, dermed få i oppgave å påse at eier oppfyller denne plikten, jf. barnehageloven §§ 8 første ledd og 16 første ledd.

Et språkkrav som skissert i alternativ 2 innebærer at det gjennom barnehageloven ikke stilles nasjonale krav om bestått norskprøve, men at det overlates til barnehageeier å vurdere om søkeren har tilfredsstillende norskerferdigheter. Det skal dermed legges stor vekt på eiers vurdering av om språkkravet er oppfylt.

Departementet foreslår at det kan gjøres unntak fra språkkravet dersom dette er pedagogisk forsvarlig. Det er opp til eier å vurdere om det er pedagogisk forsvarlig å ansette en søker uten bestått norskprøve eller tilfredsstillende norskerferdigheter. Ved tilsyn med eiers praktisering av unntaksregelen skal det kontrolleres at unntaket fra språkkravet ikke har

medført at det norskspråklige nivået blant de ansatte er lavere enn det som er nødvendig for å oppfylle minimumskravene til innhold og kvalitet i barnehageloven §§ 1, 2, 3 og 4 og rammeplanen. Dersom søkeren som er unntatt fra språkkravet deltar på tiltak eller eier selv setter i gang tiltak som vil heve personens norskferdigheter, skal det legges stor vekt på dette.

2.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er vanskelig å fullt ut forutse de økonomiske og administrative konsekvensene av et språkkrav ved nyansettelser. Forslaget omfatter imidlertid en liten andel av de ansatte i barnehagene, da det kun er rettet mot assistenter med annet morsmål enn norsk, samisk, dansk, færøysk eller svensk. Forslaget omfatter ikke assistenter som har bestått en norsk barnehagelærerutdanning, annen fagutdanning eller gjennomført ordinær opplæring i norsk eller samisk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget. Forslaget omfatter heller ikke assistenter som har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole.

Assistentene utgjør 52 prosent av personalet i barnehagene. I 2015 hadde 30 prosent av assistentene fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget. Disse vil ikke være omfattet av kravet. Av de andre assistentene, som utgjør rundt 70 prosent av assistentgruppen, har noe barnehagelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning, men de fleste har ingen formell utdanning for å arbeide med barn. Tall fra SSB viser at i 2015 var i overkant av 16 prosent av assistentene i barnehagen innvandrere. Dette tilsvarer nærmere 9 500 personer.

De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget vil i stor grad være avhengig av hvor mange assistenter som slutter i barnehagene årlig og behovet for nyansettelser som følge av dette, da forslagene ikke har tilbakevirkende kraft. Departementet har ikke statistikk som viser jobbstabiliteten blant personalet i barnehagene, men i NOVA-rapporten *Barnehagelærerne – Yrkesgruppen som sluttet å slutte* er dette nærmere undersøkt. Blant annet er jobbstabiliteten til alle barnehageansatte i 2007 uten fullført førskolelærerutdanning etter hvor stor andel som fortsatt jobbet i barnehage i 2012 undersøkt¹². Her fremkommer det at i løpet av femårsperioden 2007-2012, sluttet i overkant av 4 300 assistenter hvert år. Departementet estimerer at dersom både denne jobbstabiliteten og samme andel assistenter med innvandrer bakgrunn som i dag legges til grunn, vil språkkravet kunne omfatte opp mot 700 nyansettelser i året. Det understrekes at det er usikkerhet knyttet til disse estimatene. I tillegg må det forventes at det vil være flere søkere til hver stilling. Hvor stor andel av søkermassen som vil være omfattet av språkkravet er usikkert. Økningen i bevilgningen til økt andel barnehagelærere i budsjettforliket for 2017 vil også kunne bidra til å redusere behovet for assistenter.

Ved et krav til dokumenterte norskspråklige kunnskaper må søkerne avlegge en norskprøve for innvandrere der deres norskspråklige nivå er dokumentert etter Europarådets nivåskala for språk (CEFR). Søkerne vil eventuelt måtte gå på kurs, samt betale for selve prøven. Et krav til dokumenterte språkkunnskaper betyr at søkeren må fremlegge dokumentasjon om bestått språkprøve for barnehageeier og at barnehageeier må sikre at dokumentasjonen foreligger før ansettelse. Deltakerne har rett på et prøvebevis etter gjennomført prøve. Dersom søkerne har

¹² <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Notat/2015/Barnehagelærerne> - tabell 7.3

bestått de kravene som stilles i forslaget, det vil si muntlig nivå på B1 og skriftlig nivå A2, kan de benytte prøvebeviset når de søker assistentstilling. Norskprøven for innvandrere gjennomføres to ganger i året. Prøven blir arrangert i alle fylker. Det er Kompetanse Norge (tidligere VOX) som har ansvaret for prøven, men det er den enkelte kommune som arrangerer prøven og bestemmer prisen for prøven i sin kommune.

Alle de søkerne som har deltatt i introduksjonsprogrammet skal ha gjennomført norskprøve for innvandrere. Denne prøven er gratis for de som har oppholdstillatelse, jf. introduksjonsloven § 17. Midler til denne ordningen er allerede på plass.

I enkelte områder, og særlig i de større byene, er prøvekapasiteten sterkt presset. Mange som ønsker å gjennomføre prøven må stå på venteliste eller dra til andre steder i landet for å gjennomføre prøven. Utvikling, gjennomføring og vedlikehold av prøver i norsk for voksne innvandrere er imidlertid styrket, jf. Prop. 1 S (2016-2017). Disse midlene vil blant annet bli benyttet til å starte arbeidet med å øke antallet prøveavviklinger i året. Dette vil kunne bidra til at prøvekapasiteten blir bedre over tid.

Dersom det innføres krav til dokumenterte språkkunnskaper for barnehageassistenter vil dette medføre et ytterligere press på prøvekapasiteten. I og med at norskprøven per i dag kun avholdes i to ganger i året, er det en risiko for at aktuelle søkere til assistentstillinger ikke får mulighet til å søke. Dette vil være i de tilfellene hvor søkeren ikke har gjennomført norskprøven og heller ikke vil ha mulighet til dette før søknadsfristen på assistentstillingen utløper. Forslaget kan således i noen tilfeller skape utfordringer for barnehageeiere ved at de kan få problemer med å rekruttere assistenter dersom ingen av søkerne har eller får gjennomført norskprøven. Dette kan igjen føre til et press på prøvekapasiteten.

Det er vanskelig å gi konkrete anslag på konsekvensene for blant annet rekruttering. Det er grunn til å tro at dette til dels er konjunkturbestemt og avhengig av geografi. I noen områder vil søkermengden og kvaliteten på søkerne være god, og det vil ikke være problematisk å ansette assistenter med tilstrekkelig norskspråklig kompetanse. I andre områder kan dette være mer problematisk.

Departementet vurderer at relativt få personer vil omfattes av kravet. En del av disse vil også allerede ha rett til fri norskopplæring og språkprøve gjennom introduksjonsprogrammet. I tillegg er utvikling, gjennomføring og vedlikehold av prøver i norsk for voksne innvandrere styrket, jf. Prop. 1 S (2016-2017). Disse midlene vil blant annet bli benyttet til å starte arbeidet med å øke antallet prøveavviklinger i året.

Lovforslaget innebærer, slik departementet vurderer det, ingen vesentlige nye plikter for barnehageeier. Som beskrevet under gjeldende rett, har barnehageeier også i dag ansvar for at de ansatte i barnehagene har tilstrekkelige kvalifikasjoner til at barnehagen kan oppfylle sitt samfunnsmandat, herunder plikten til utvikle barnas grunnleggende ferdigheter. Det betyr at barnehageeier også etter gjeldende rett har ansvar for å vurdere de språklige kvalifikasjonene til de som søker arbeid i barnehagen. Departementet mener derfor forslagene ikke betyr vesentlige nye forpliktelser for barnehageeier. Departementet mener videre at et krav til bestått språkprøve, jf. alternativ 1, kan være arbeidsbesparende for barnehageeier ved at kravet til en selvstendig vurdering av søkerens språklige ferdigheter ikke vil være like påkrevende når søkeren fremlegger skriftlig dokumentasjon i form av bestått norskprøve.

2.4 Forslag til ny lovtekst

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) foreslås følgende endringer:

Alternativ 1:

Ny § 18 a skal lyde:

§ 18 a Språkkrav

For å kunne ansettes i barnehage kreves det at arbeidssøker har bestått språkprøve. Med bestått språkprøve menes prøve i norsk språk og kommunikasjon (norsk språkprøve) som tilsvarer Europarådets nivåskala for språk (CEFR) nivå A2 i skriftlig kommunikasjon og nivå B1 i muntlig kommunikasjon, leseforståelse og lytteforståelse.

Kravet om bestått språkprøve gjelder kun arbeidssøkere med annen språkbakgrunn enn norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål.

Kravet om bestått språkprøve gjelder ikke for arbeidssøkere til stillinger som inngår i beregningen av normen for pedagogisk bemanning, jf. forskrift om pedagogisk bemanning § 1.

Kravet om bestått språkprøve gjelder ikke for arbeidssøkere som har gjennomført ordinær opplæring i norsk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget, eller som har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole.

Dersom det er pedagogisk forsvarlig, kan barnehageeier ansette arbeidssøkere uten bestått språkprøve.

Forslag til merknader

Etter *første ledd* kreves det at alle som skal ansettes i barnehagen har bestått norskprøve for innvandrere. Søkerne må ha bestått prøven på nivå A2 i skriftlig kommunikasjon og nivå B1 i muntlig kommunikasjon, leseforståelse og lytteforståelse. Kravet vil ikke gjelde de barnehagene som er opprettet med tanke på å gi barna et tilbud på et annet språk enn norsk, for eksempel en samisk, fransk eller tysk barnehage.

Det følger av *andre ledd* at kravet om bestått språkprøve ikke gjelder søkere med norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål.

Det følger av *tredje ledd* at kravet kun omfatter søkere til stillinger som ikke inngår i beregningen av pedagognormen. Det betyr at kravet i hovedsak vil rette seg til de som søker på assistentstillinger.

Det følger av *fjerde ledd* at kravet ikke vil gjelde for søkere som har gjennomført ordinær opplæring i norsk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget, eller som har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole. Det forutsettes at disse søkerne gjennom utdanning eller arbeidserfaring har tilegnet seg tilfredsstillende språkferdigheter. I vurderingen av om arbeidserfaringen fra barnehage eller skole er relevant, må det vurderes om stillingene har ført til at søker har fått tilfredsstillende norskspråklige ferdigheter.

Det følger av *femte ledd* at barnehageeier kan ansette søkere uten bestått språkprøve dersom dette er pedagogisk forsvarlig. I forsvarlighetsvurderingen må eier blant annet vurdere det norskspråklige nivået til de som allerede er ansatt i barnehagen. Dersom store deler av de ansatte behersker norsk på et høyt nivå, kan det være forsvarlig å ansette en søker uten bestått norskprøve. I vurderingen må eier også legge vekt på barnegruppas behov, herunder om det er mange barn med sen norskspråklig utvikling. Eier må videre vurdere om søkeren deltar på tiltak eller om det er mulig å sette i verk tiltak som kan bidra til at søkeren tilegner seg tilfredsstillende norskspråklige ferdigheter innen rimelig tid.

Alternativ 2:

Ny § 18 a skal lyde:

§ 18 a Språkkrav

For å kunne ansettes i barnehage kreves det at arbeidssøker har tilfredsstillende norskferdigheter. Med tilfredsstillende norskferdigheter menes ferdigheter som tilsvarer Europarådets nivåskala for språk (CEFR) nivå A2 i skriftlig kommunikasjon og nivå B1 i muntlig kommunikasjon, leseforståelse og lytteforståelse. Det er opp til barnehageeier å vurdere om søker har tilfredsstillende norskferdigheter.

Kravet i første ledd gjelder kun arbeidssøkere med annen språkbakgrunn enn norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål.

Kravet i første ledd gjelder ikke for arbeidssøkere til stillinger som inngår i beregningen av norm for pedagogisk bemanning, jf. forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon § 1.

Kravet i første ledd gjelder ikke for arbeidssøkere som har gjennomført ordinær opplæring i norsk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget, eller som har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole.

Dersom det er pedagogisk forsvarlig, kan barnehageeier ansette søker uten tilfredsstillende språkferdigheter.

Forslag til merknader

Etter *første ledd* kreves det at søker har tilfredsstillende norskferdigheter. Med tilfredsstillende menes språkferdigheter som tilsvarer nivå A2 i skriftlig kommunikasjon og nivå B1 i muntlig kommunikasjon, leseforståelse og lytteforståelse. Det er opp til eier å vurdere om søker har tilfredsstillende norskferdigheter. Eier vil selv kunne bestemme om søker må fremlegge dokumentasjon som viser at søker har tilfredsstillende norskferdigheter. Kravet vil ikke gjelde de barnehagene som er opprettet med tanke på å gi barna et tilbud på et annet språk enn norsk, for eksempel en samisk, fransk eller tysk barnehage.

Det følger av *andre ledd* at kravet om bestått språkprøve ikke gjelder de søkerne med norsk, samisk, svensk, dansk, islandsk eller færøysk som morsmål.

Det følger av *tredje ledd* at kravet kun omfatter de søkerne til stillinger som ikke inngår i beregningen av pedagognormen. Det betyr at kravet i hovedsak vil rette seg til de som søker om assistentstillinger.

Det følger av *fjerde ledd* at kravet ikke vil gjelde for søkere som har gjennomført ordinær opplæring i norsk i grunnskolen eller på videregående skole og fått karakter i faget, eller som har fem års relevant arbeidserfaring fra norsk barnehage eller skole. Det forutsettes at disse søkerne gjennom utdanning eller arbeidserfaring har tilegnet seg tilfredsstillende språkferdigheter. I vurderingen av om arbeidserfaringen fra barnehage eller skole er relevant, må det vurderes om stillingene har ført til at søker har fått tilfredsstillende norskspråklige ferdigheter.

Det følger av *femte ledd* at barnehageeier kan ansette søkere uten tilfredsstillende norskerferdigheter dersom dette er pedagogisk forsvarlig. I forsvarlighetsvurderingen må eier blant annet vurdere det norskspråklige nivået på de som allerede er ansatte. Dersom store deler av de ansatte behersker norsk på et høyt nivå, kan det være forsvarlig å ansette en søker uten tilfredsstillende norskspråklige ferdigheter. I vurderingen må eier også legge vekt på barnegruppas behov, herunder om det er mange barn med sen norskspråklig utvikling. Eier må videre vurdere om søkeren deltar på tiltak eller om det er mulig å sette i verk tiltak som kan bidra til at søkeren tilegner seg tilfredsstillende norskspråklige ferdigheter innen rimelig tid.